

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

Jaaroverzicht 2025

www.agrarischwaterbeheer.nl

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Landbouw Visserij
Voedselzekerheid en Natuur

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Ieder jaar een scherpere aanpak

Met het DAW Supportteam slaan we sinds 2013 een brug tussen boer, beleid en wetenschap. Daar worden we steeds beter in en dat is nodig ook: alleen met alle gebiedspartijen samen komen we tot toekomstbestendig en duurzaam bodem- en waterbeheer.

In 2025 zijn mede dankzij de inzet van onze adviseurs en regiocoördinatoren een aantal effectieve DAW Impuls-projecten gestart. Daarnaast lopen er succesvolle subsidieregelingen waarmee investeren in bodem- en waterbeheer mogelijk wordt voor boeren en tuinders. Zo ondersteunen we boeren concreet bij het nemen van effectieve bodem- en watermaatregelen.

Waar de regiocoördinatoren de link met beleid en regio leggen, verbinden onze kennismatchers de boer met sectoren, onderwijs en wetenschap. Door samenwerking in de keten maken we vraag en aanbod rond agrarisch waterbeheer concreet. Onze aanpak scherpden we ieder jaar aan, ons doel blijft hetzelfde: boeren ondersteunen bij werken aan voldoende schoon water en een gezonde bodem.

Uitdagingen blijven, oplossingen gelukkig ook

Van een handvol projecten bij de start tot honderden projecten waar boeren maatregelen nemen voor goed waterbeheer: deze groei van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer leidde ook tot veel nieuwe vragen. Vragen als: 'Wat zijn goede maatregelen? Wat zijn de ervaringen met deze maatregelen? En hoe werken ze in de praktijk?'

Met het DAW Supportteam agendeerden we deze vragen en zochten we ondersteuning bij de uitwerking ervan via het DAW Kennisprogramma. Ook de DAW Impulsregeling speelt daarbij een belangrijke rol. Deze regeling maakt het mogelijk om extra projecten uit te voeren, nieuwe kennis op te doen en samen met waterschappen doelgericht te werken aan wateropgaven. Via het DAW lukt het om hele concrete en praktische informatie bij de boeren te krijgen, hen te inspireren en te laten leren van ervaringen van andere boeren. We bereiken zo niet alleen de boer, maar ook erfbetreders, adviseurs, onderzoekers en het onderwijs. Dit laat zien dat goede landbouwpraktijk mensenwerk is. Het helpt om nu iets te doen, maar ook om iets te betekenen voor de langere termijn en de toekomstbestendigheid van de landbouw.

We werken met mensen die zich bewust zijn van de maatschappelijke uitdagingen en die de boer verstaan. De kennismatchers, bodemadviseurs, projectleiders, regiocoördinatoren en communicatiespecialisten werken samen met de demobedrijven. Vraag en aanbod rond agrarisch waterbeheer concreet maken: dat is de kracht van het DAW. Uitdagingen zijn er nog steeds, oplossingsrichtingen gelukkig ook. Dat maakt dit jaaroverzicht goed duidelijk.

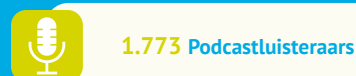
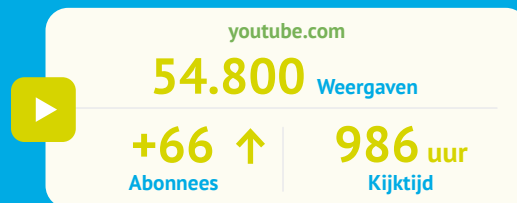
Meri Loeffen
Programmamanager DAW

Neem contact op met een
DAW regiocoördinator of
kennismatcher via QR-code.

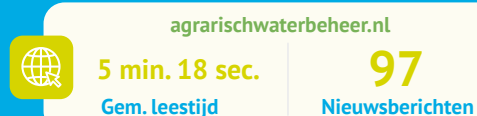

Hoe bereiken we de boer?

Kijken en luisteren

Websites

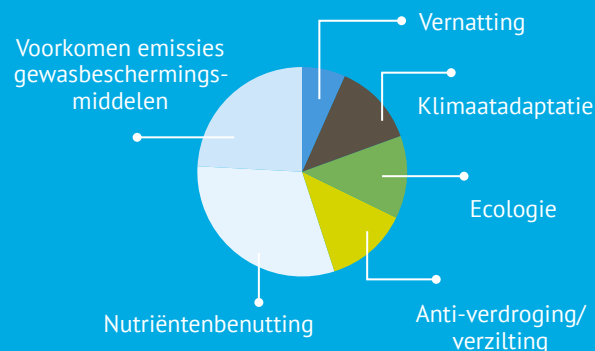
Nieuwsbrief

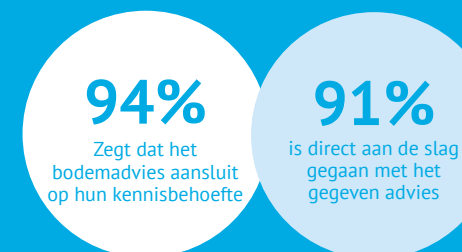
DAW Impulsregeling

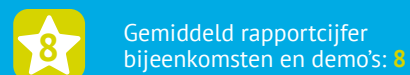
Aan deze thema's werken we in projecten:

Adviezen en metingen

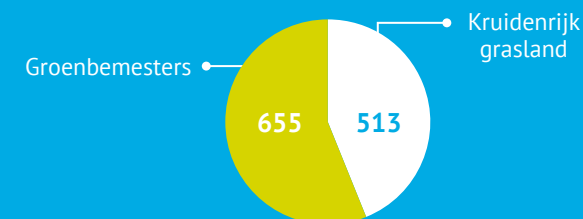

Bijeenkomsten en demo's

Online cursussen

Aantal deelnemers

jan

Al je vragen stellen

Het DAW brengt kennis over bodem- en waterbeheer op het erf. Zo konden ondernemers in 2025 een DAW Bodemadviseur uitnodigen op bijvoorbeeld hun studiegroepbijeenkomst of bedrijf.

Kundig, onafhankelijk en praktisch advies en direct alle vragen kunnen stellen bleek een gouden combinatie. Zeker omdat aanvragers van tevoren specifieke wensen en thema's konden doorgeven voor een goede match met een adviseur.

Aanvrager René: 'Ik lees veel vakbladen en ben goed op de hoogte, maar die kennis vervolgens toepassen in je eigen bedrijfsvoering is lastig. Aan adviseur Wim konden wij al onze vragen voorleggen en ontvingen we passende tips.'

Financieel duwtje

Veel ondernemers willen investeren in duurzaam bodem- en waterbeheer, maar de kosten zijn vaak te hoog. De subsidieregelingen via het DAW, gefinancierd door waterschappen en provincies, geven dan het laatste zetje om toch over te gaan tot de aanschaf van bijvoorbeeld een machine of zuiveringssysteem.

Zo verwijderd akkerbouwer Harry dankzij 40 procent subsidie via de DAW-regeling in Hunze & Aa's zijn onkruid voortaan mechanisch. 'Door de subsidieregeling kon ik deze machine aanschaffen.' Hiermee beperkt hij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De inzet van gebiedsmakelaars zorgde voor de juiste investering, passend bij het bedrijf. Harry was zo blij met zijn rotorwieder dat hij zelf bijeenkomsten heeft gehouden om zijn machine te demonstreren.

feb

mrt

Zaadjes planten

In het eerste kwartaal van 2025 was Kennismatcher Gerjanne van Esveld al met 250 jonge, toekomstige boeren in gesprek geweest over bodem, waterkwaliteit én -kwaliteit. Dat laatste onderwerp heeft vaak geen prioriteit bij agrarische studenten, weet de kennismatcher voor de melkveehouderij. Daarom verzorgde zij gastlessen op agrarische mbo's en hbo's, waarin zij met studenten in gesprek ging over de rol van bodem en water in de dagelijkse bedrijfsvoering.

Aan de hand van praktijkvoorbeelden liet zij zien welke keuzes boeren kunnen maken en welk effect die hebben op waterkwaliteit. Zo plantte zij met haar gastlessen een eerste zaadje bij agrarische studenten. Zaadjes planten en motiveren is het dagelijks werk van de kennismatchers. Dat doen zij door in gesprek te zijn met (jonge) telers op onderwijsinstellingen, met ketenpartijen, met belangenbehartigers en met onderzoeksinstituten. Kennismatcher bollenteelt Peter Baltus initieerde zo de praktische video over gebruik van grove doppen in de bollenteelt om uitspoeling van middelen te verminderen.

Eigen meetpunten

Om de juiste emissiebeperkende maatregelen te nemen, is snel inzicht in de routes van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen via het erf, perceel of drift nodig. Met de innovatieve aanpak van Waterdichte Kaders, gestart in Drenthe, is dat getest. Telers hangen eigen meetpunten in sloten, met membranen die tot 180 chemische stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen detecteren.

Projectleider Tjeerd Hoekstra: 'Hierdoor krijg je een fijnmazig meetnet, waardoor makkelijker te duiden is welke middelen waar gevonden worden en of en wat telers daaraan kunnen doen. Samenwerking tussen ketenpartijen is een belangrijk onderdeel van deze aanpak, met als gezamenlijk doel: er alles aan gedaan hebben om geen middelen in het water te vinden.'

apr

mei

Mest als motor

Goede mest is de motor van een gezonde bodem en een sluitende kringloop. De bijeenkomst over mestkwaliteit door het DAW Impuls-project van waterschap Vallei en Veluwe bleek een schot in de roos.

Kort gezegd: goede kwaliteit voer leidt tot gezonde koeien met een goede mestkwaliteit.

Door de analyse van de mestmonsters ontdekten melkveehouders hoe sterk de mestkwaliteit verschilt per kuil en per perceel, en hoeveel stuurkracht dat oplevert. Kleine inzichten leveren grote winst op. 'Goede mest leidt tot een gezonde bodem waar (voeder)gewassen beter in kunnen groeien, waarmee de bedrijfskringloop rond is', legt adviseur Peter Vanhoof uit. Het project liet zien hoe slim omgaan met mest direct bijdraagt aan beter waterbeheer én toekomstbestendige landbouw.

Kennis versterken

Met onze samenwerkingspartners en financiers vierden we tussen de bloemkolen van DAW Demobedrijf Slagter de resultaten van vijf jaar DAW Kennisprogramma. Partners uit de sector beamen dat boeren hiermee de handvatten krijgen die ze nodig hebben.

Praktische kennis, direct toepasbaar op het erf, maakt het verschil. Door kennis breed te verspreiden, van studiegroepen tot velddemo's, groeit het netwerk van ondernemers dat samenwerkt aan beter bodem- en waterbeheer.

'Ik zie het DAW als een doorlopend netwerk, waarbij je iedere keer weer een nieuw bodem- en watervraagstuk kunt inpluggen met als doel boeren handelingsperspectief te bieden', omschrijft bodemadviseur Anna van Zwijnenburg haar blik op het DAW. De terug- en vooruitblik laat zien: hoe meer we delen, hoe sterker de praktijk wordt.

jun

jul

Advies activeert

De Regionale Bodemteams zijn ruim drie jaar onderweg. Wat begon als een initiatief om onafhankelijk bodemadvies op het boeren erf te brengen, is uitgegroeid tot een landelijk netwerk van tien teams met meer dan 157 adviseurs.

Het aanbieden van deskundig advies scoort enorm goed onder de deelnemers. Uit een enquête blijkt dat 91% van de deelnemers direct met de adviezen aan de slag is gegaan. Ook het persoonlijke bezoek van de adviseur kreeg een hoge waardering. Naast het reguliere bodemadvies vroegen boeren ook N-mineraalmetingen en bijmestmonsters aan, waarover de adviseurs eveneens advies gaven. De meeste boeren gingen aan de slag met thema's als bodemkwaliteit, bodemverdichting, het gebruik van dierlijke mest en het gebruik van kunstmest.

'Ik vind het erg waardevol dat iemand echt op mijn perceel meekijkt', beschrijft één van de deelnemers de meerwaarde.

Pilot in de fruitteelt

Fruitteler en DAW Demobedrijf Anco van Garderen uit Schalkwijk testte dit seizoen een sensormeetsysteem dat continu meet hoe actief de plant is. Hij werkt al computergestuurd met water en meststoffen, waardoor zijn planten precies krijgen wat ze nodig hebben: niet te veel en niet te weinig.

Het sensormeetsysteem gaat daarin nog een stap verder. Met kleine naaldjes in blad en wortel wordt de activiteit gemeten. Dat geeft inzicht in de actuele water- en nutriëntenbehoefte én zelfs in de meeldauwdruk. Anco gebruikt de uitkomsten van de pilot vooral om de groei van de plant beter te begrijpen.

De overstap naar telen op substraat geeft hem bovendien meer grip op waterkwantiteit en -kwaliteit. Volgens Anco voorkomt deze werkwijze ook uitspoeling: 'Alles gaat naar het plantje.'

aug

sep

Extra stimulans

De DAW Impulsregeling is een krachtige motor achter tientallen projecten en stimuleert de samenwerking tussen waterschappen en boeren. In ruim de helft van de projecten speelt meten een belangrijke rol, zoals het gebruik van bodemvochtsensoren. Daarnaast richten veel projecten zich op het delen van kennis, het geven van advies en samenwerking in het gebied.

Volgens Jan Roelsma, adviseur waterkwaliteit bij Wetterskip Fryslân, zorgt de regeling voor extra slagkracht: 'Anders hadden we ook wel het nodige gedaan, maar de DAW Impulsregeling zorgde voor meer tempo en financiële ruimte.' De regeling wordt breed ingezet: van projecten in Friesland waarin akkerbouwers samenwerken aan het verminderen van perceelemissie tot het Nitraatweerbericht in Limburg, dat boeren inzicht geeft in nutriëntenbenutting om uitspoeling te beperken.

Praktische emissietool

Op de Zuid-Hollandse eilanden werken emissiecoaches met telers aan het terugdringen van erf- en perceelemissie. De behoefte aan heldere en eenduidige informatie is groot, merkt emissiecoach Martijn Groenendijk. Met een praktische tool lopen coaches het erf systematisch na en krijgt iedere teler een duidelijk rapport met verbeterpunten. Zo wordt inzichtelijk waar risico's zitten en welke maatregelen passen bij het bedrijf.

De aanpak slaat aan: telers waarderen het directe advies en de duidelijke uitleg over wat wel en niet mag. Door regelmatig overleg met het waterschap en de omgevingsdiensten ontstaat één lijn in de interpretatie van regels. Via demo's maken de emissiecoaches zichtbaar hoe emissie werkt. 'Met metingen en een doorrekening naar de sloot laten we zien wat er gebeurt als middelen in het oppervlaktewater terechtkomen. Dat zet aan tot gedragsverandering', aldus Groenendijk.

okt

nov

Nitraatweerbericht

Op 25 praktijkpercelen in Limburg worden elke drie weken N-mineraalmetingen uitgevoerd op 0-30 centimeter diepte. Daarmee krijgen boeren beter zicht op de hoeveelheid stikstof die op dat moment in de bodem beschikbaar is. De gegevens geven boeren concrete handvatten om bemesting beter af te stemmen op de werkelijke behoefte van het gewas en om onnodige verliezen te voorkomen.

Het Nitraatweerbericht is een waardevol hulpmiddel om beter inzicht te krijgen in het stikstofverloop in de bodem en om gerichter keuzes te maken in het bemestingsmoment en de -hoeveelheid. Akkerbouwer Bert Merx doet met vier proefpercelen mee aan de metingen. 'Suikerbieten, tarwe, aardappelen en mais reageren allemaal anders op stikstof. En met de lössgronden hier in Zuid-Limburg, waar het stikstofverloop grillig is, is inzicht ontzettend belangrijk. Als je weet wat je bodem kan leveren, kun je veel preciezer bemesten.'

Leren van elkaar

Deelnemers geven de bijeenkomsten en velddemo's van het DAW een dikke voldoende: gemiddeld een 8,1 in 2025. Woorden als 'leerzaam', 'praktisch' en 'goede uitleg' klinken vaak terug in de evaluaties na velddemo's, excursies van de Waterkaravaan en studiegroepen met bodemadviseurs en experts.

De kracht van de bijeenkomsten zit in de koppeling tussen theorie en praktijk, je kunt het op het veld zien en voelen. Dat maakt vertalen naar toepassing op het eigen bedrijf een stuk gemakkelijker. Volgens projectleider Francien van der Werff werkt deze aanpak omdat boeren graag leren van andere boeren.

Bezoekers waarderen vooral de duidelijke uitleg, praktische voorbeelden en ruimte voor vragen. Francien: 'Als deelnemers met inspiratie naar huis gaan, blijft de sector in beweging.'

dec